

DUNA–TISZA MEDENCE

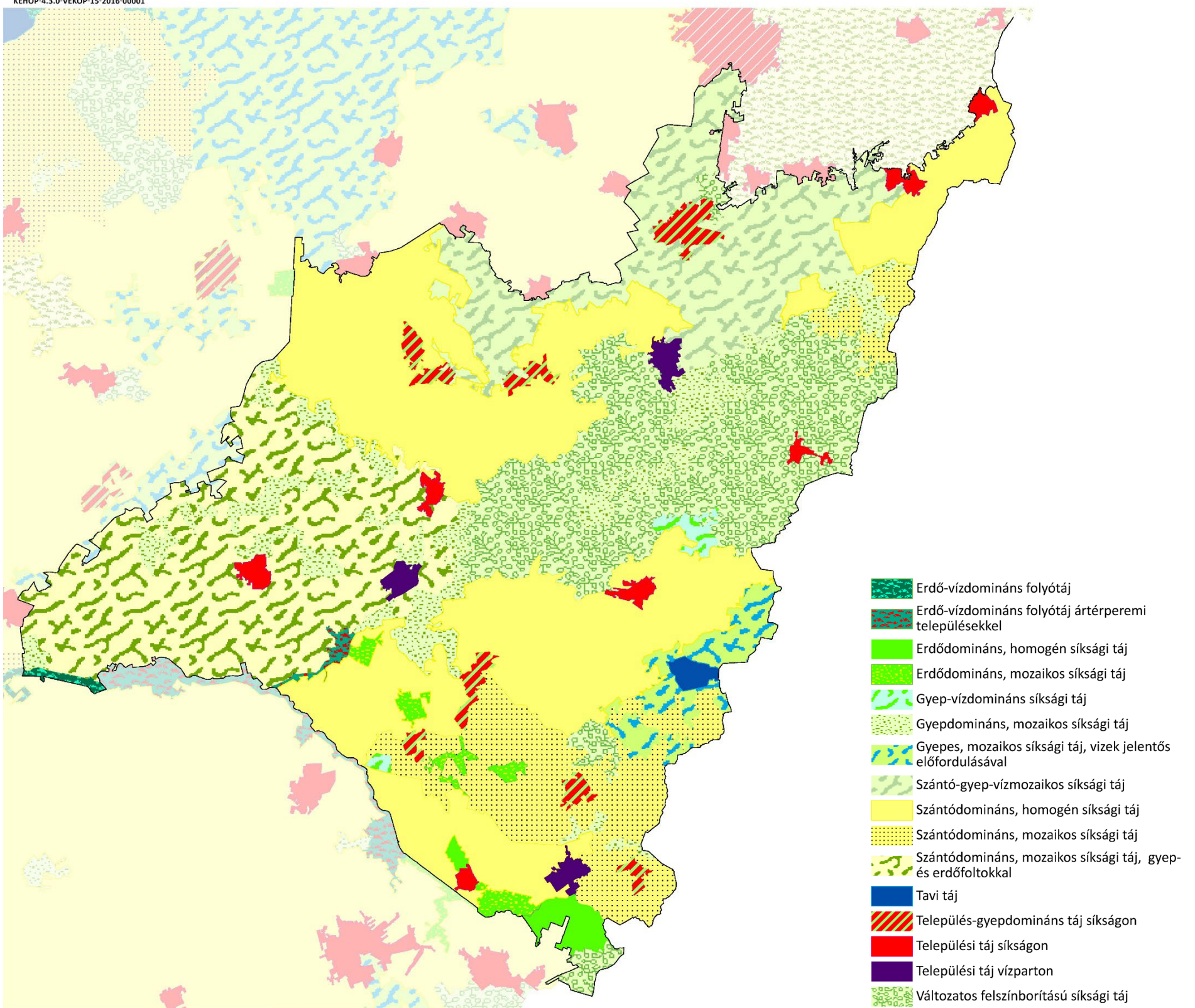
623. BERETTYÓ–KÖRÖSÖK VIDÉKE TÁJKARAKTER-TERÜLET

A Berettyó–Körösök vidéke tájkarakter-terület folyói alsó szakaszának környékén több földrajzi kistáj osztozik, ide tartoznak az Érmellék, a Berettyó–Kálló köze, a Nagy- és Kis-Sárrét, a Dévaványai, a Bihari- és a Körös menti-síkok. Közös jellemzőjük, hogy a süllyedék-területen felhalmozódott iszapos-agyagos térszínen a sűrűbb vízhálózat hatására elterjedtebbek a vízfüggő talajok és a vízkedvelő füves növényzet. A település- és a vonalas infrastruktúra-hálózat viszonylag ritka, az antropogén hatás tájkarakter-alakító eredménye a vízvezető csatornahálózat. Természetközeli területei a folyókhoz, illetve a nedves, vízjárta gyepekhez kötődnek. Területe 4271,9 km².

Fotó: Csorba Péter (Berettyó–Kálló köze, Konyár, 2016)

A Berettyó–Körösök vidéke tájkarakter-területen előforduló tájkarakter-típusok

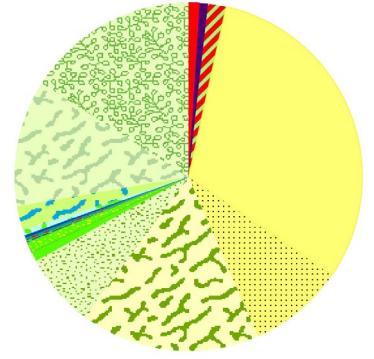

- Erdő-vízdomináns folyótáj
- Erdő-vízdomináns folyótáj ártérperemi településekkel
- Erdődomináns, homogén síksági táj
- Erdődomináns, mozaikos síksági táj
- Gyep-vízdomináns síksági táj
- Gyepdomináns, mozaikos síksági táj
- Gyepes, mozaikos síksági táj, vizek jelentős előfordulásával
- Szántó-gyep-vízmozaikos síksági táj
- Szántódomináns, homogén síksági táj
- Szántódomináns, mozaikos síksági táj
- Szántódomináns, mozaikos síksági táj, gyep- és erdőfoltokkal
- Tavi táj
- Település-gyepdomináns táj síkságon
- Települési táj síkságon
- Települési táj vízparton
- Változatos felszínborítású síksági táj

1:500 000
0 5 10 km

Tájkarakter-típusok	Össz-terület (km ²)	Terület-arány (%)	Folt-szám	Átlagos foltméret (km ²)	Szórás (km ²)
Berettyó–Körösök vidéke	4271,95	100,00%	66	64,73	148,51
Települési táj síkságon	44,03	1,03%	7	6,29	1,42
Települési táj vízparton	33,17	0,78%	3	11,06	1,09
Település-gyepdomináns táj síkságon	71,21	1,67%	8	8,90	5,41
Szántódomináns, homogén síksági táj	1328,03	31,09%	6	221,34	180,67
Szántódomináns, mozaikos síksági táj	378,88	8,87%	5	75,78	99,06
Szántódomináns, mozaikos síksági táj, gyep- és erdőfoltokkal	713,93	16,71%	3	237,98	324,05
Gyepdomináns, mozaikos síksági táj	292,65	6,85%	15	19,51	20,97
Erdődomináns, homogén síksági táj	36,82	0,86%	2	18,41	13,44
Erdődomináns, mozaikos síksági táj	42,21	0,99%	5	8,44	3,09
Erdő-vízdomináns folyótáj	7,71	0,18%	1	7,71	0,00
Erdő-vízdomináns folyótáj ártérperemi településekkel	10,60	0,25%	1	10,60	0,00
Tavi táj	12,50	0,29%	1	12,50	0,00
Gyep-vízdomináns síksági táj	21,28	0,50%	2	10,64	6,62
Gyepes, mozaikos síksági táj, vizek jelentős előfordulásával	95,15	2,23%	2	47,58	24,37
Szántó-gyep-vízmozaikos síksági táj	500,81	11,72%	1	500,81	0,00
Változatos felszínborítású síksági táj	682,97	15,99%	4	170,74	269,51

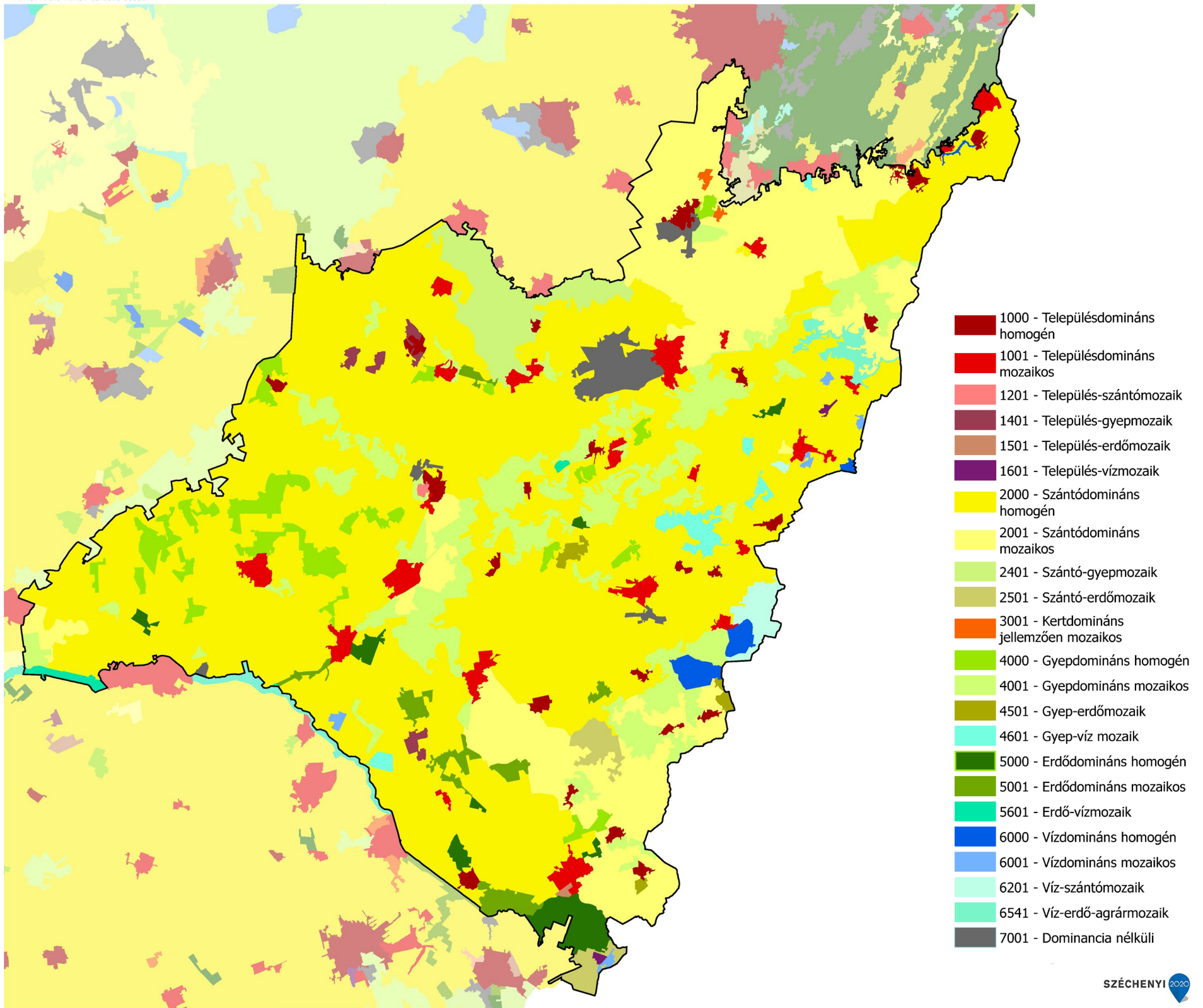

A BERETTÓ–KÖRÖSÖK VIDÉKE TÁJKARAKTER-TERÜLET KULCSJELLEMZŐI

I/1. Domborzat

A táj domináns domborzati típusa a tagolatlan alacsony síkság, amelynek területi aránya 64%. Emellett jelentős még az enyhén tagolt alacsony síkság részese-dése is (~33%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/1. térkép)

I/2. Komplex felszínborítás-típusok

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos táj-karakter-területek lehatároló és leíró indikátorai I/2. térkép)

TERMÉSZETI JELLEMZŐK

II/1. Éghajlati körzetek

Döntően meleg - száraz éghajlatú, északkeleten mérsékleten meleg - mérsékelten száraz, mérsékleten meleg - száraz részekkel. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/1. térkép)

Éghajlati körzetek	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
meleg - száraz	96,80%
mérsékelten meleg - száraz	1,85%
mérsékelten meleg - mérsékelten száraz	1,32%
meleg - mérsékelten száraz	0,03%

II/2. Tengerszint feletti magasság

A tengerszint feletti magasság a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző magassági értékek leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/2. térkép)

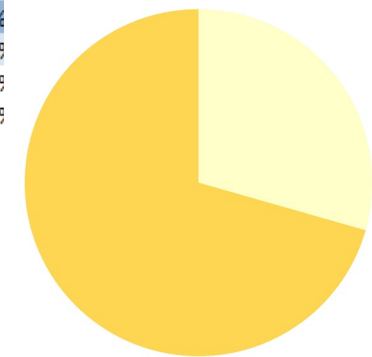
II/3. Relief

A relief a domborzat egyik forrásindikátora. A jellemző felszín-mozgalmassági jellemzők leírása azonos a domborzatnál leírtakkal. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/3. térkép)

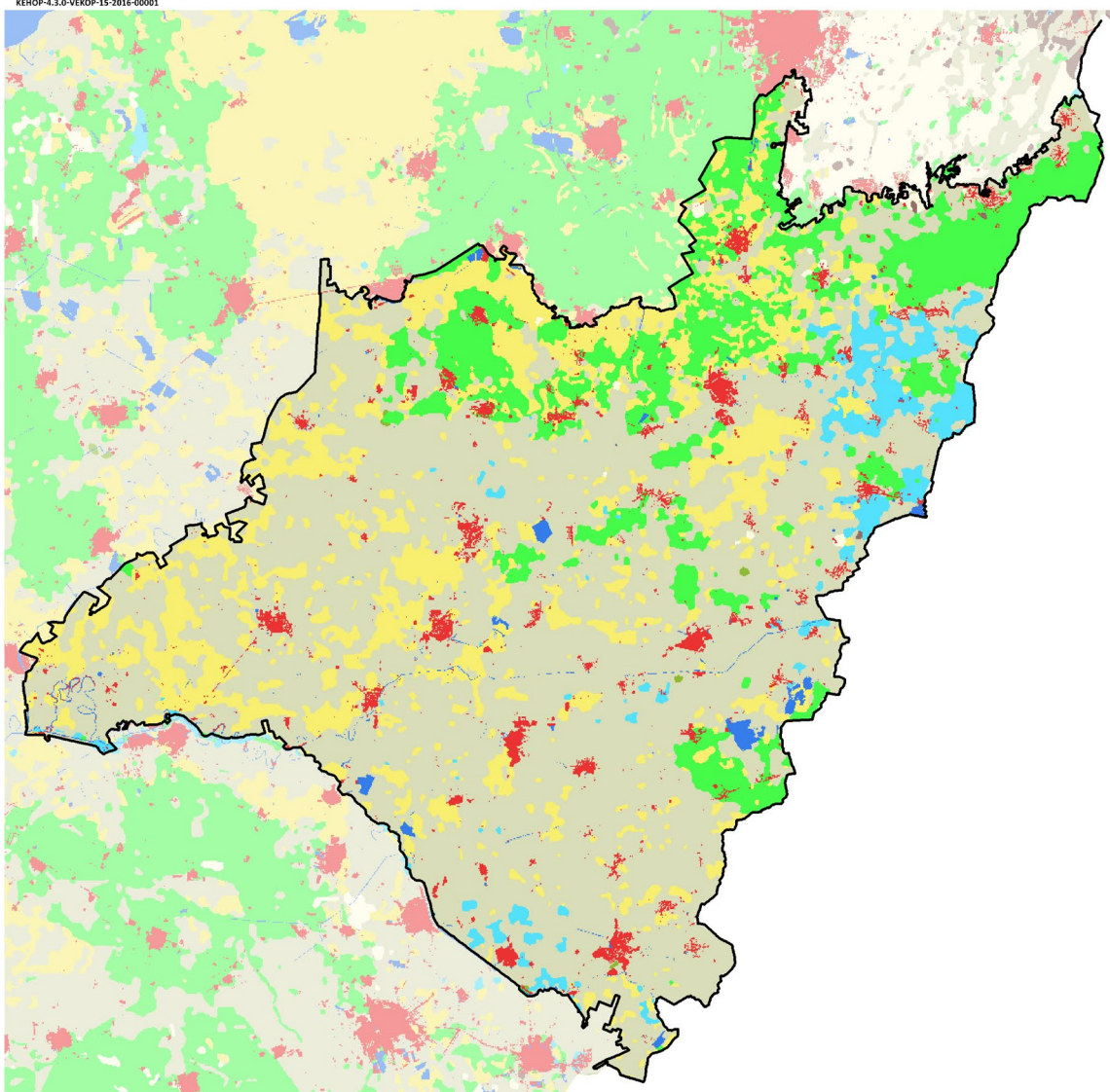
II/4. Alapkőzet

A táj több mint kétharmadán löszös, egyharmad részén alluviális üledékek fordulnak elő. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/4. térkép)

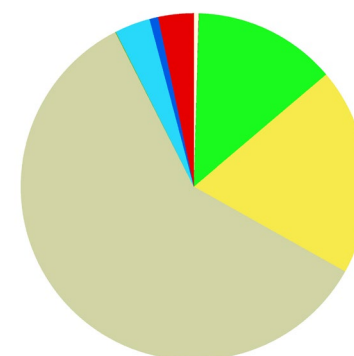
Kőzet név	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	100,00%
glaciális és alluviális üledék	29,43%
löszös üledék	70,57%

II/5. Talajtípusok

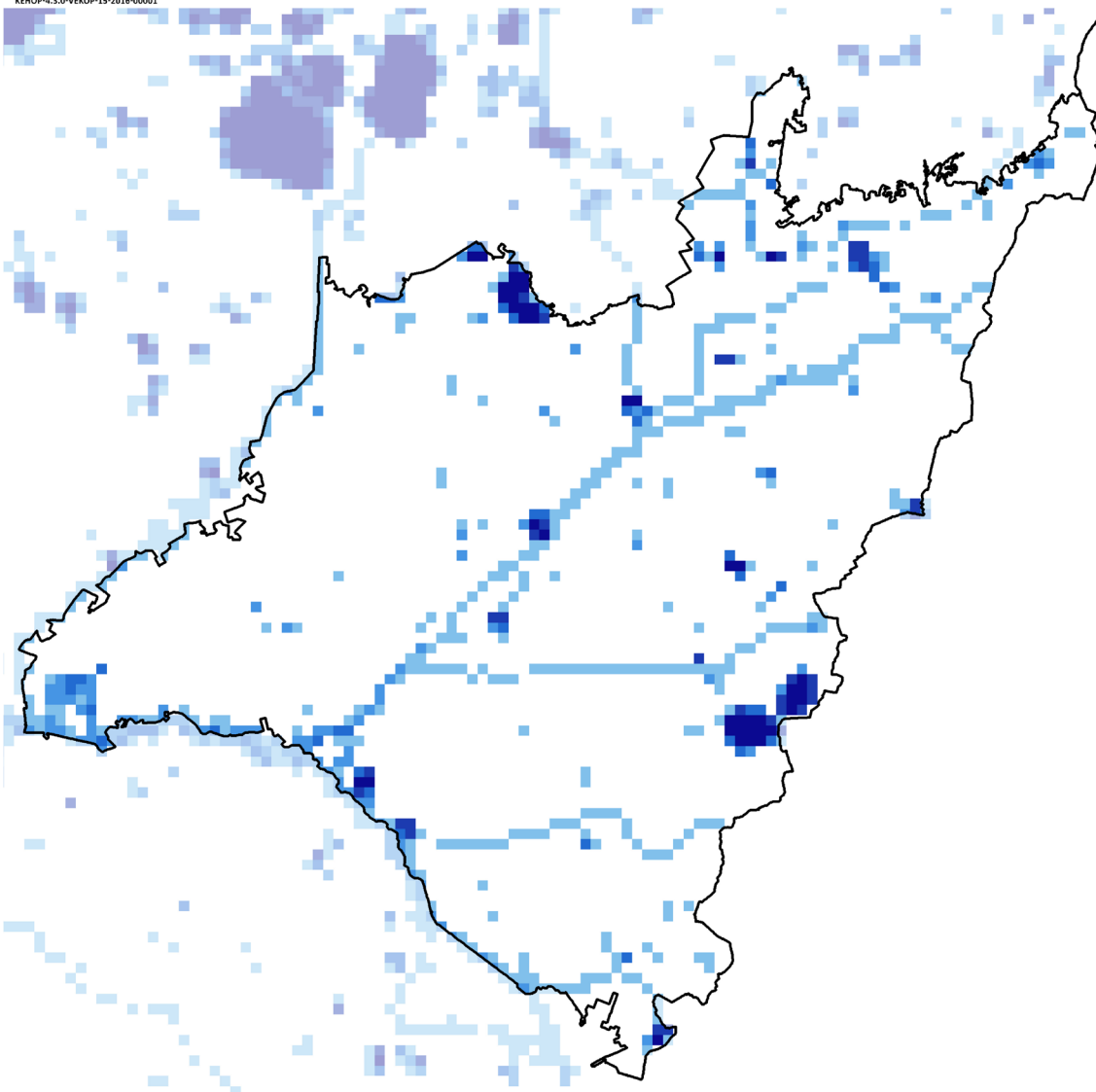
Talajtípus	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	100,00%
Réti talajok	59,37%
Szikes talajok	19,31%
Csernozjom talajok	13,35%
Öntés és lejtőhordalék talajok	3,32%
Beépített terület	3,31%
Nyílt vízfelszín	0,82%
Váztalajok	0,44%
Láptalajok	0,05%
Barna erdőtalajok	0,03%

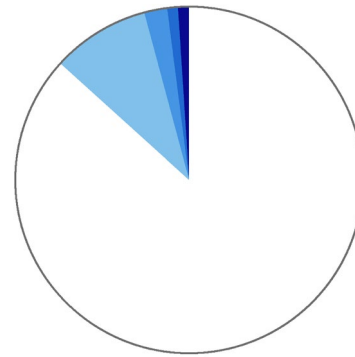
A táj nagyobb részét réti talajok jellemzik, arányuk közel 60%-os. Jelentős a szikesek kiterjedése, a terület közel 20%-án fordulnak elő. A szikes talajfoltok kisméretűek és viszonylag szórtan helyezkednek el a területen. A csernozjomok aránya is 10 % feletti. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/5. térkép)

II/6. Felszíni vizek területaránya

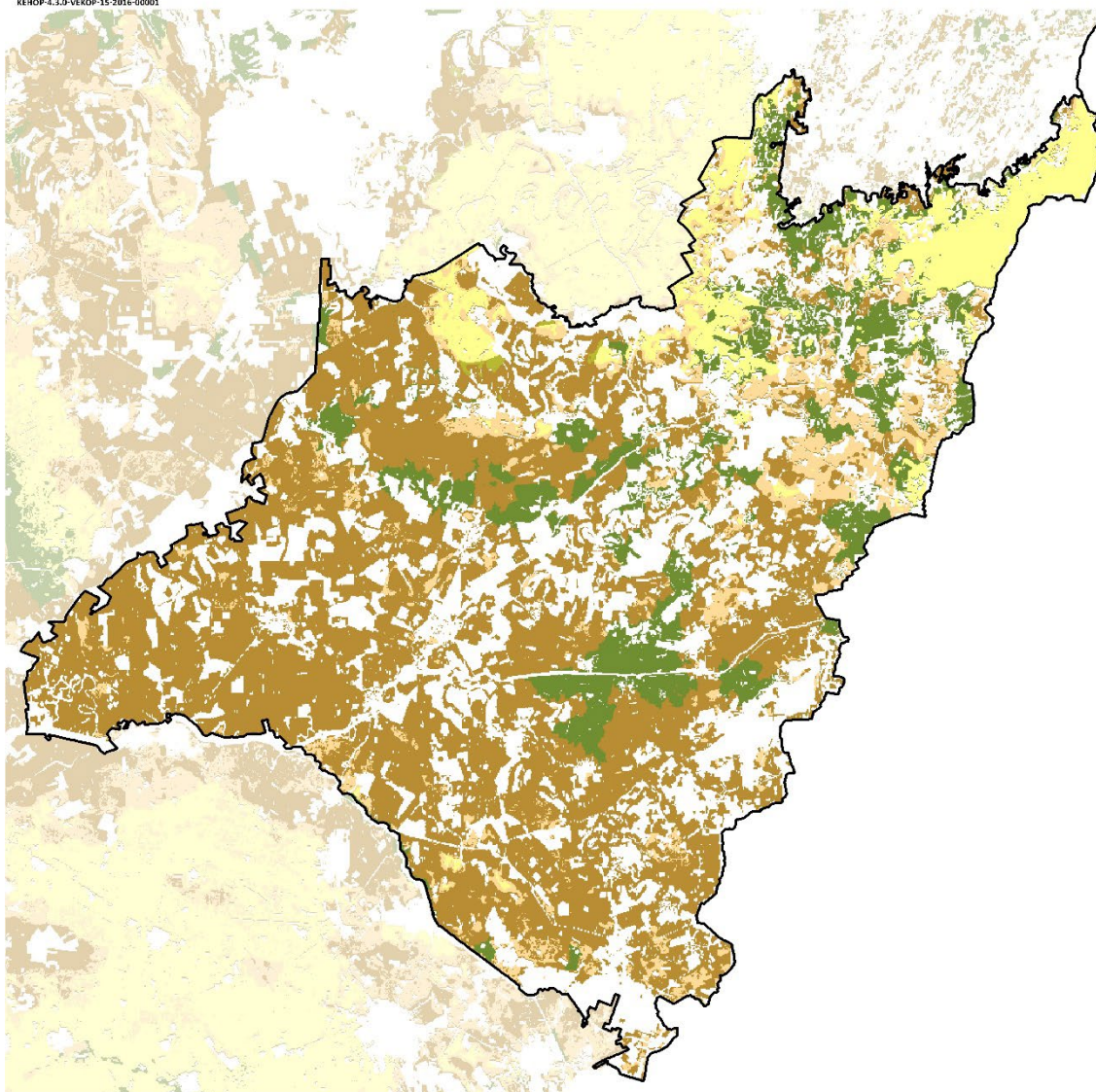
Felszíni vizek területaránya	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
0-1% - nincs, elenyésző	85,99%
1-5% - alacsony	9,09%
5-10% - közepes	2,11%
10-20% - magas	1,01%
20-50% - nagyon magas	0,80%
50-100% - meghatározó	1,01%

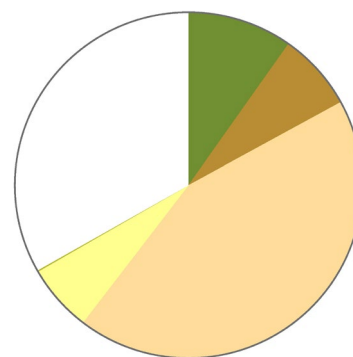
0 5 10 km

A felszíni vizek aránya a tájban átlagos, 0,016 km²/ km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/6. térkép)

II/7. Ökotípusos földhasználat

Ökotípusos földhasználat	Terület arány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	66,80%
kiváló termőhelyi adottságú szántó	6,28%
kiváló termőhelyi adottságú, környezetileg érzékeny szántó	0,13%
gyenge és közepes termőhelyi adottságú szántó	7,26%
gyenge és közepes, környezetileg érzékeny szántó	43,36%
erdőtelepítésre javasolt terület	9,77%

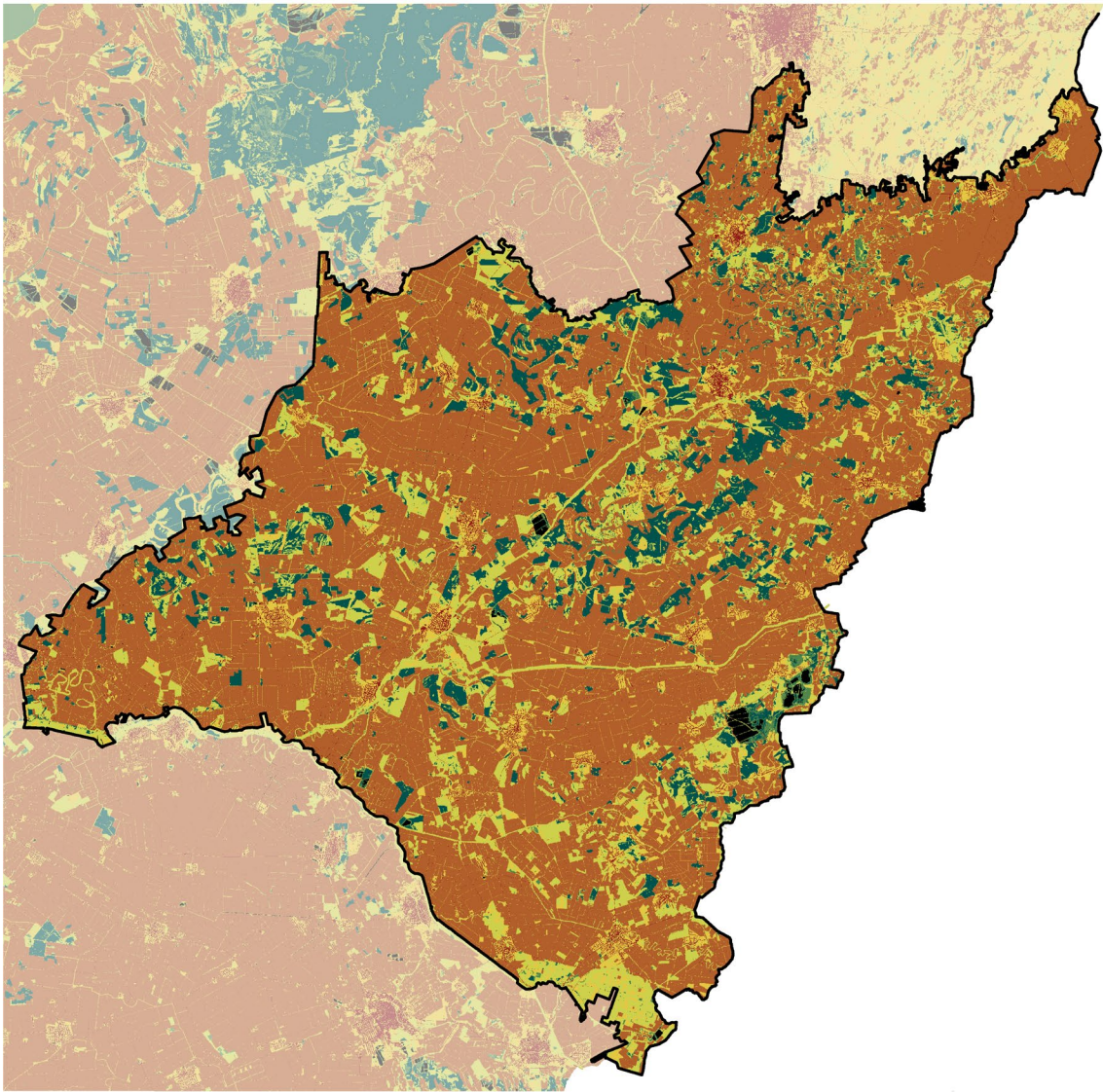

0 5 10 km

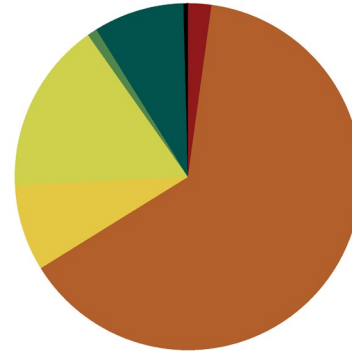
A táj nagyobb részét réti talajok jellemzik, arányuk közel 60%-os. Jelentős a szikesek kiterjedése, a terület közel 20%-án fordulnak elő. A szikes talajfoltok kisméretűek és viszonylag szórطان helyezkednek el a területen. A csernozjomok aránya is 10% feletti. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/7. térkép)

II/8. Ökológiai állapot

Ökológiai állapot	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
Mesterséges felszín	2,2
Rossz ökológiai állapot	64,0
Kedvezőtlen ökológiai állapot	8,1
Közepes ökológiai állapot	16,0
Jó ökológiai állapot	0,9
Kiváló ökológiai állapot	8,4
Adathiány	0,4

0 5 10 km

A rossz állapotú területek dominálnak (64%), továbbá a közepes állapotú területek jelennek meg nagyobb arányban (16%), a kiváló állapotú területek aránya viszonylag magas (8%). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/8. térkép)

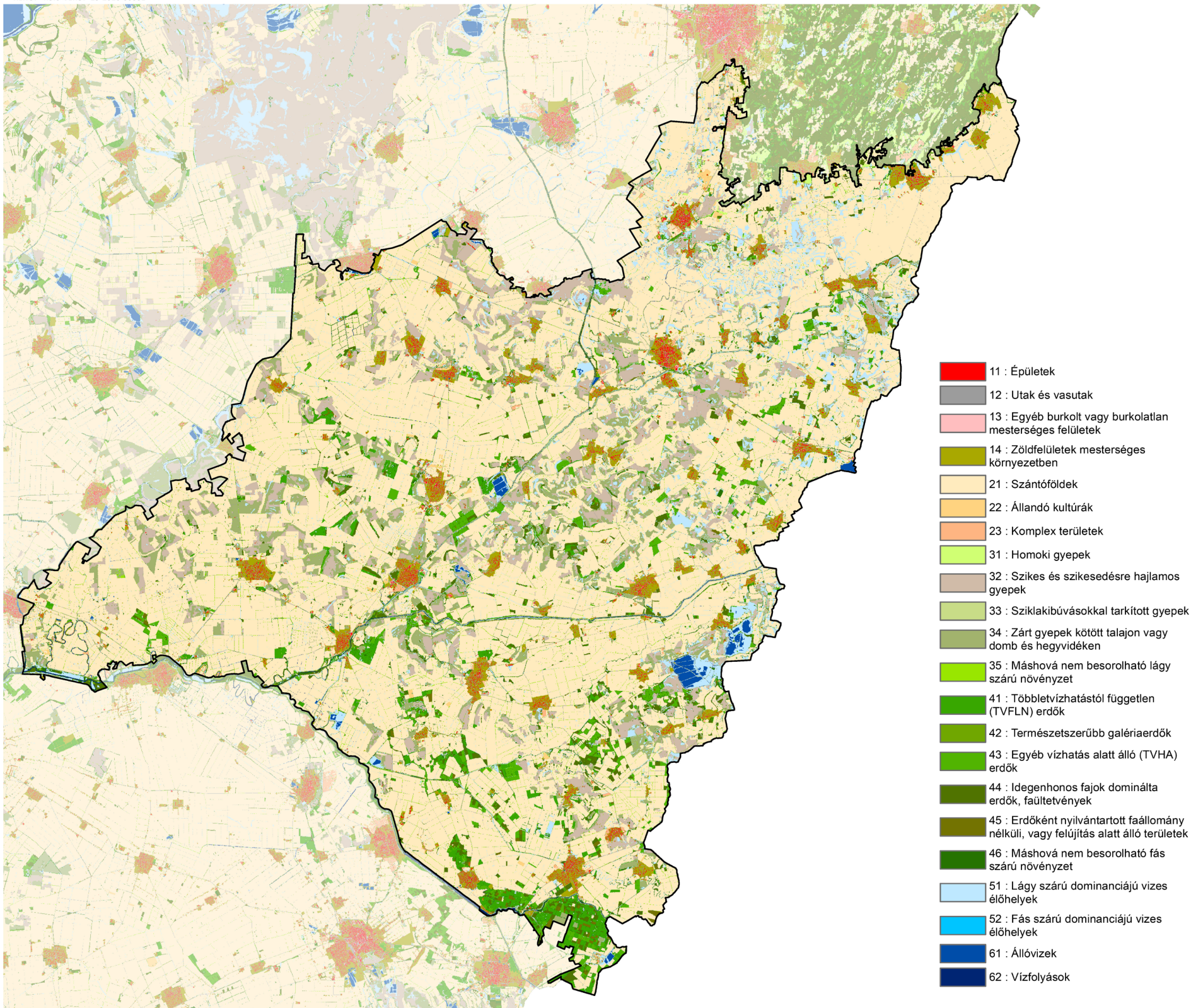

Fotó: Csorba Péter (Bihari-sík, Berettyóújfalú, 2016)

FELSZÍNBORÍTÁS-JELLEMZŐK

II/9. Ökoszisztéma-alaptérkép (2. szint)

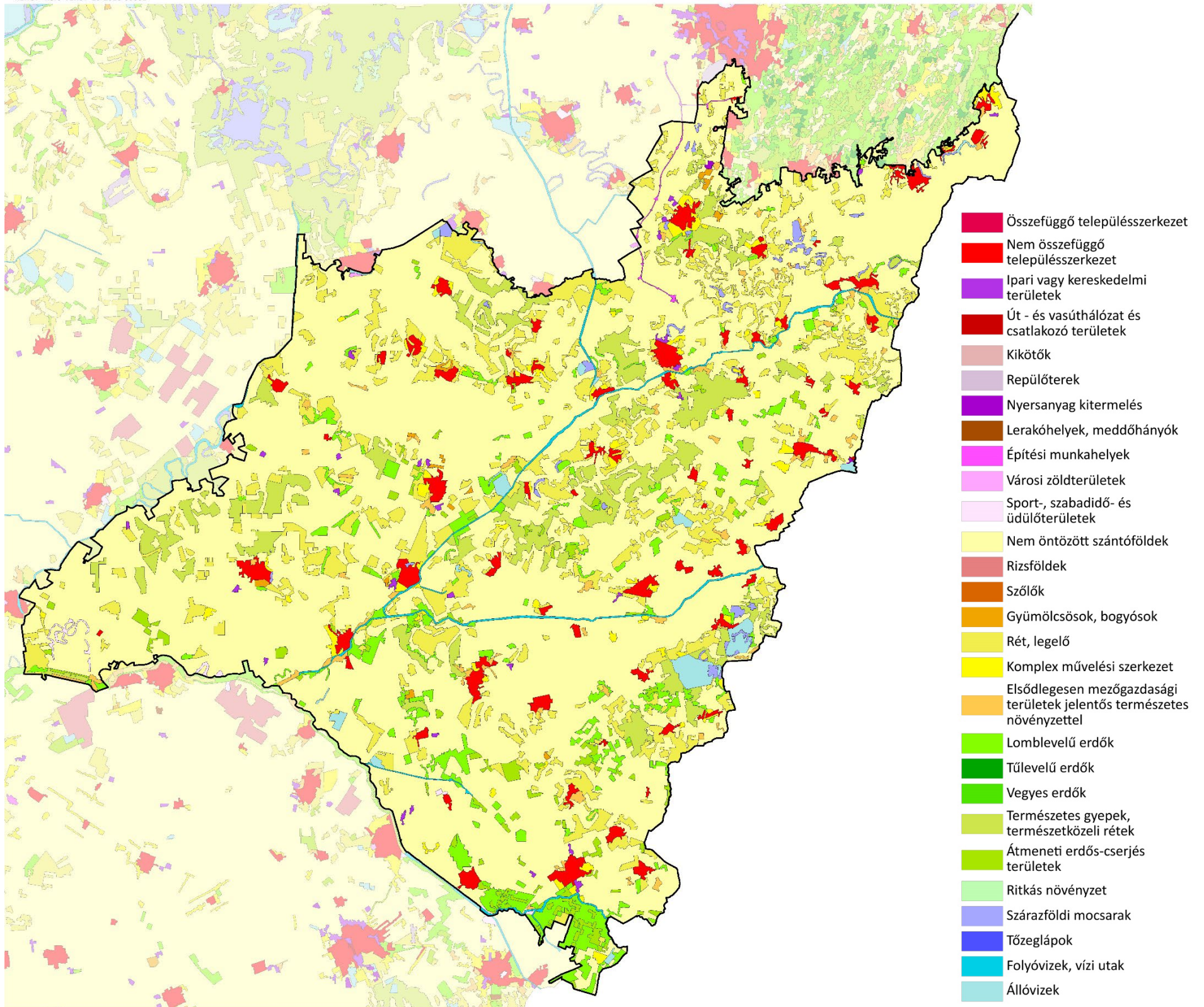
1:500 000
0 5 10 km

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/9. térkép)

II/10. CORINE felszínborítás

- Összefüggő településszerkezet
- Nem összefüggő településszerkezet
- Ipari vagy kereskedelmi területek
- Út - és vasúthálózat és csatlakozó területek
- Kikötők
- Repülőterek
- Nyersanyag kitermelés
- Lerakóhelyek, meddőhányók
- Építési munkahelyek
- Városi zöldterületek
- Sport-, szabadidő- és üdülőterületek
- Nem öntözött szántóföldek
- Rizsföldek
- Szőlők
- Gyümölcsösök, bogyósok
- Rét, legelő
- Komplex művelési szerkezet
- Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel
- Lomlevelű erdők
- Tűlevelű erdők
- Vegyes erdők
- Természetes gyepek, természetközeli rétek
- Átmeneti erdős-cserjés területek
- Ritkás növényzet
- Szárzsföldi mocsarak
- Tőzeglápok
- Folyóvizek, vízi utak
- Állóvizek

1:500 000
0 5 10 km

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/10. térkép)

II/11. Felszínborítás-átalakulás típusok

Felszínborítás stabilitás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	1074	100,00%
1 - Stabil	389	36,22%
2 - Kvázi stabil	412	38,36%
3 - Lépcsőzetes	104	9,68%
4 - Ciklikus	76	7,08%
5 - Dinamikus	93	8,66%

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/11. térkép)

II/12. Felszínborítás-átalakulás jellege

Felszínborítás átalakulás	Mintapontok száma (db)	Százalékarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	1074	100,00%
1 - Változatlan terület	482	44,88%
2 - Településnövekedés	24	2,23%
3 - Extenzifikáció	72	6,70%
4 - Intenzifikáció	398	37,06%
5 - Dinamikus terület	98	9,12%

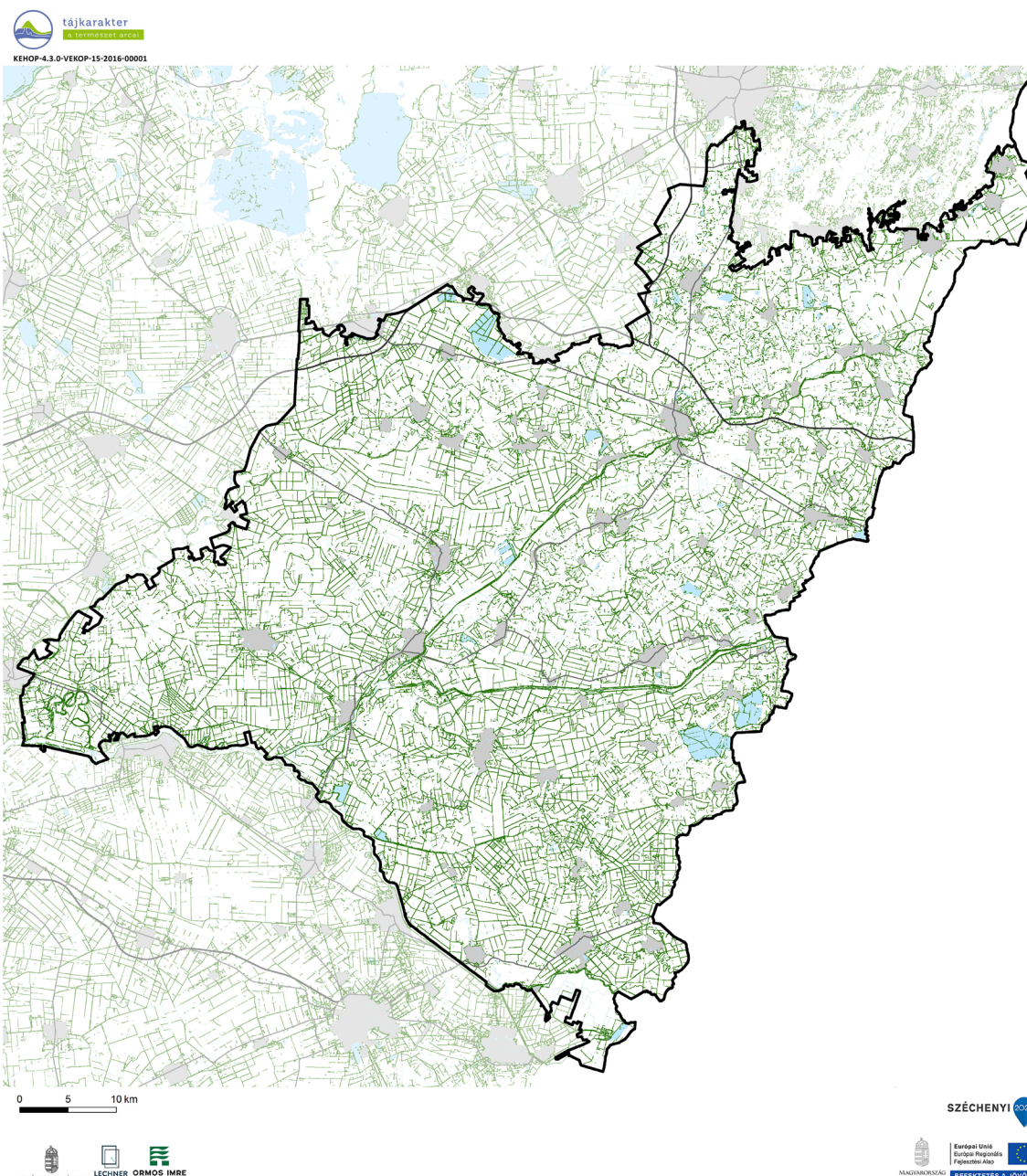

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/12. térkép)

II/13.-16. Stabil felszínborítású területek (stabil településterület, stabil szántó-, kert-, szőlőterület, stabil erdőterület, stabil gyepterület és vízfelszín)

(Az indikátorok országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/13.-16. térkép)

II/17. Zöld vonalas elemek sűrűsége

ZÖLD VONALAS ELEMÉK SŰRŰSÉGE

- Zöld vonalas elem
- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Belterület
- Vízgazdálkodási térség (OTrT)

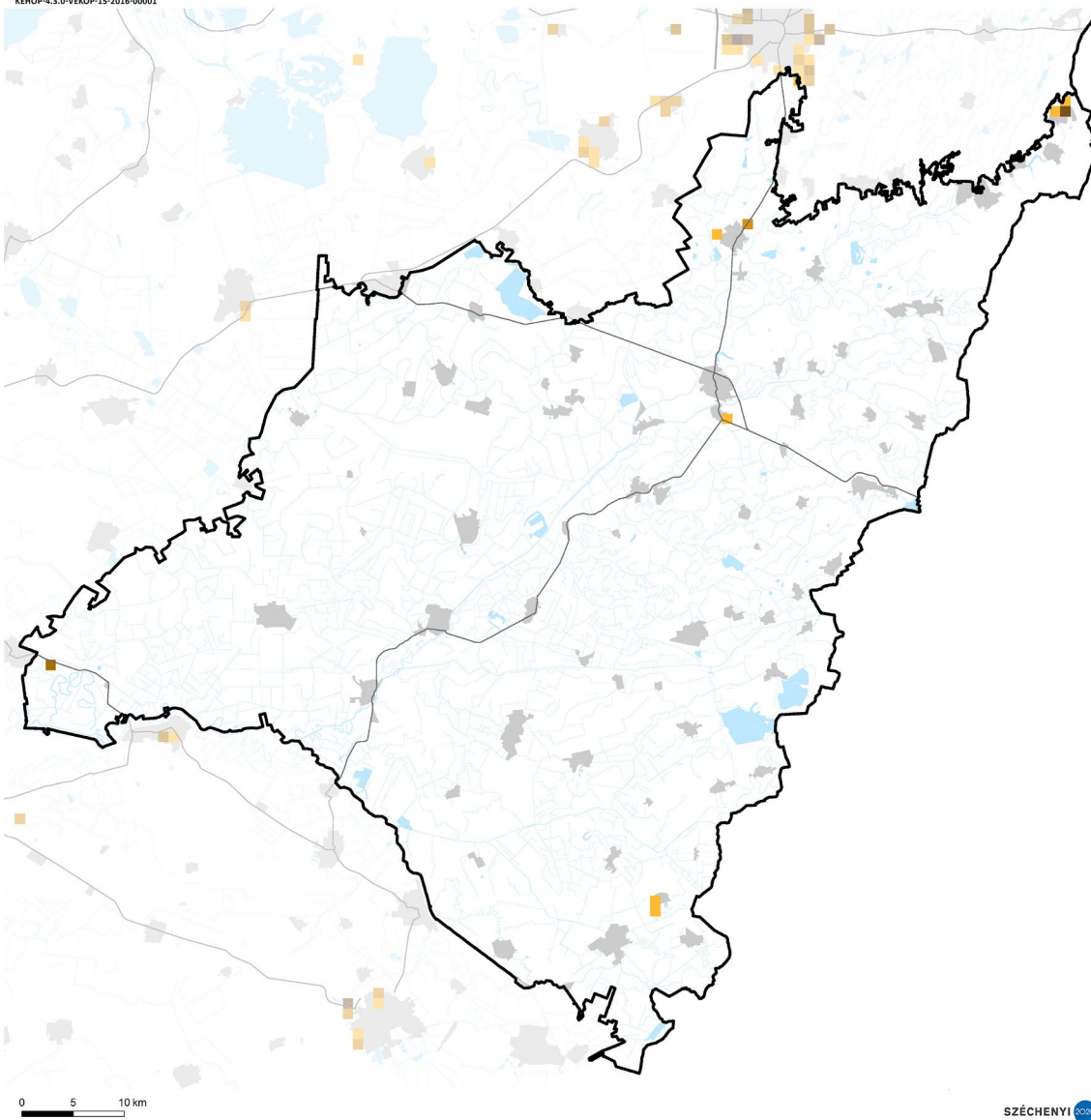
Zöld vonalas elemekben gazdag terület. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/17. térkép)

II/18. Beépítettség növekedése (1990-2018)

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

Beépítettség növekedése (1990-2018)	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
0%	99,78%
1-6%	0,15%
6-10%	0,02%
10-20%	0,02%
20-40%	0,02%

0 5 10 km

1990-2018 között a területen új települési területek kialakulása nem volt jelentős, nagyobb beépítések Békéscsaba, Szentés, Makó és Szarvas városokban alakultak ki. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/18. térkép)

II/19. Közlekedési hálózat sűrűsége

A közlekedési hálózat sűrűsége a tájban alacsony, 0,15 km/km². (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/19. térkép)

Közlekedési hálózat sűrűsége	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
0-0,44 km/km ²	88,40%
0,44-1,56 km/km ²	11,01%
1,56-9,44 km/km ²	0,59%

II/20. Roncsolt területek aránya (külfejtéses bánya, hulladéklerakó)

Földhasználati információk alapján a roncsolt területek (lerakók, külszíni bányaterületek) tájkarakter területhez viszonyított aránya az országos átlag alatti, nem jelentős. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/20. térkép)

Fotó: Csorba Péter (Kis-Sárrét, Vésztő, 2016)

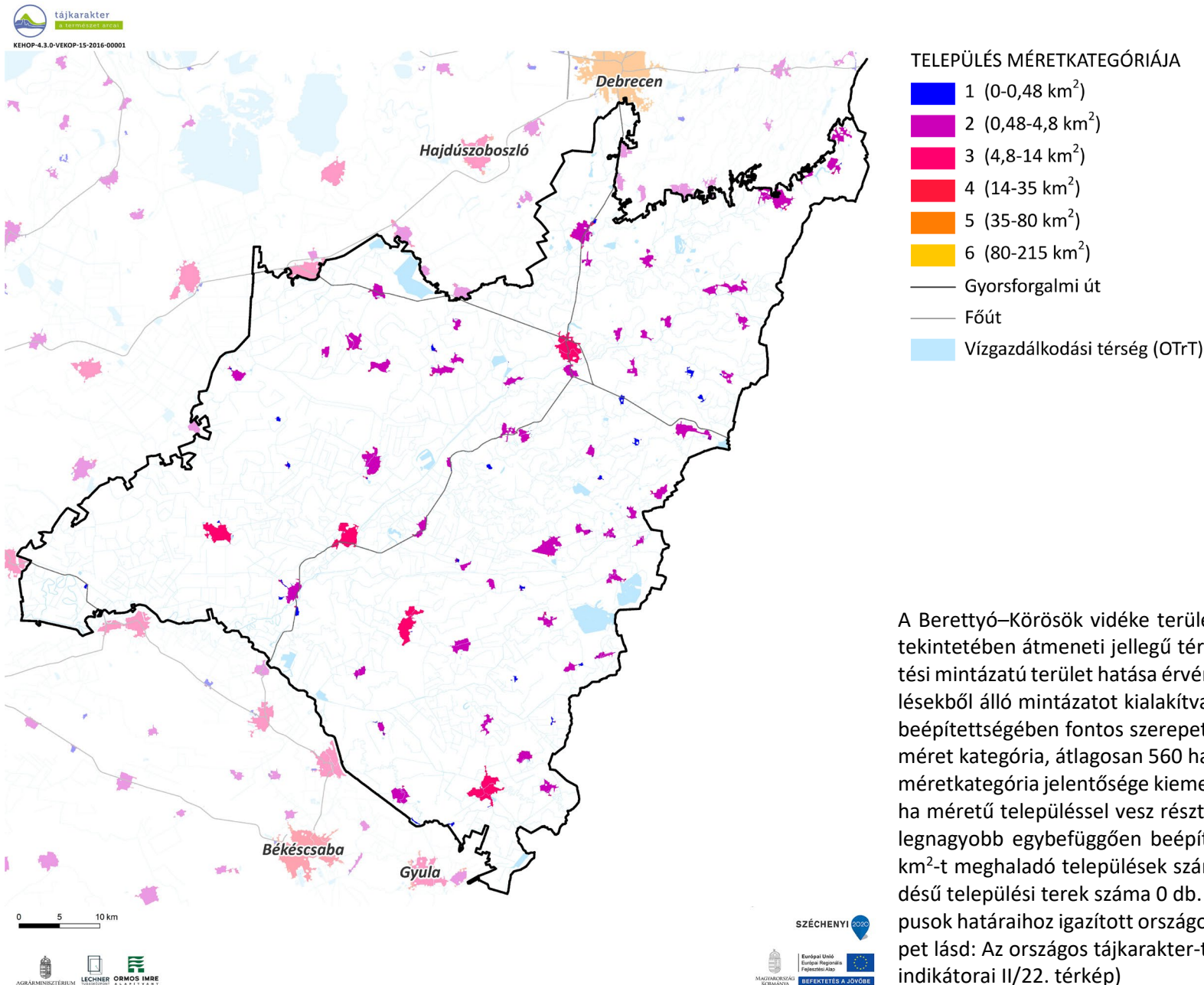

ANTROPOGÉN ÉS PERCEPCIONÁLIS JELLEMZŐK

II/21. Település-sűrűség (belterületi beépített területek eloszlása)

Az átlagosnál ritkább településhálózat (0,05 db/km²) a jellemző a területen. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/21. térkép)

II/22. Településméret (átlagos belterületi települési terület mérete)

A Berettyó–Körösök vidéke területe a beépített térség tekintetében átmeneti jellegű térség, négy különböző beépítési mintázatú terület hatása érvényesül, nagy méretű településekből álló mintázatot kialakítva. A térség ritkának számító beépítettségében fontos szerepet játszanak a 3-as településméret kategória, átlagosan 560 ha méretű települései. A 2-es méretkategória jelentősége kiemelkedő, 59 db, átlagosan 136 ha méretű településsel vesz részt a hálózat kialakításában. A legnagyobb egybefüggően beépített terület 6,319 km², a 4 km²-t meghaladó települések száma 9 db, míg a nagyterjedésű települési terek száma 0 db. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/22. térkép)

II/23. Külterületi szórványbeépítés sűrűsége

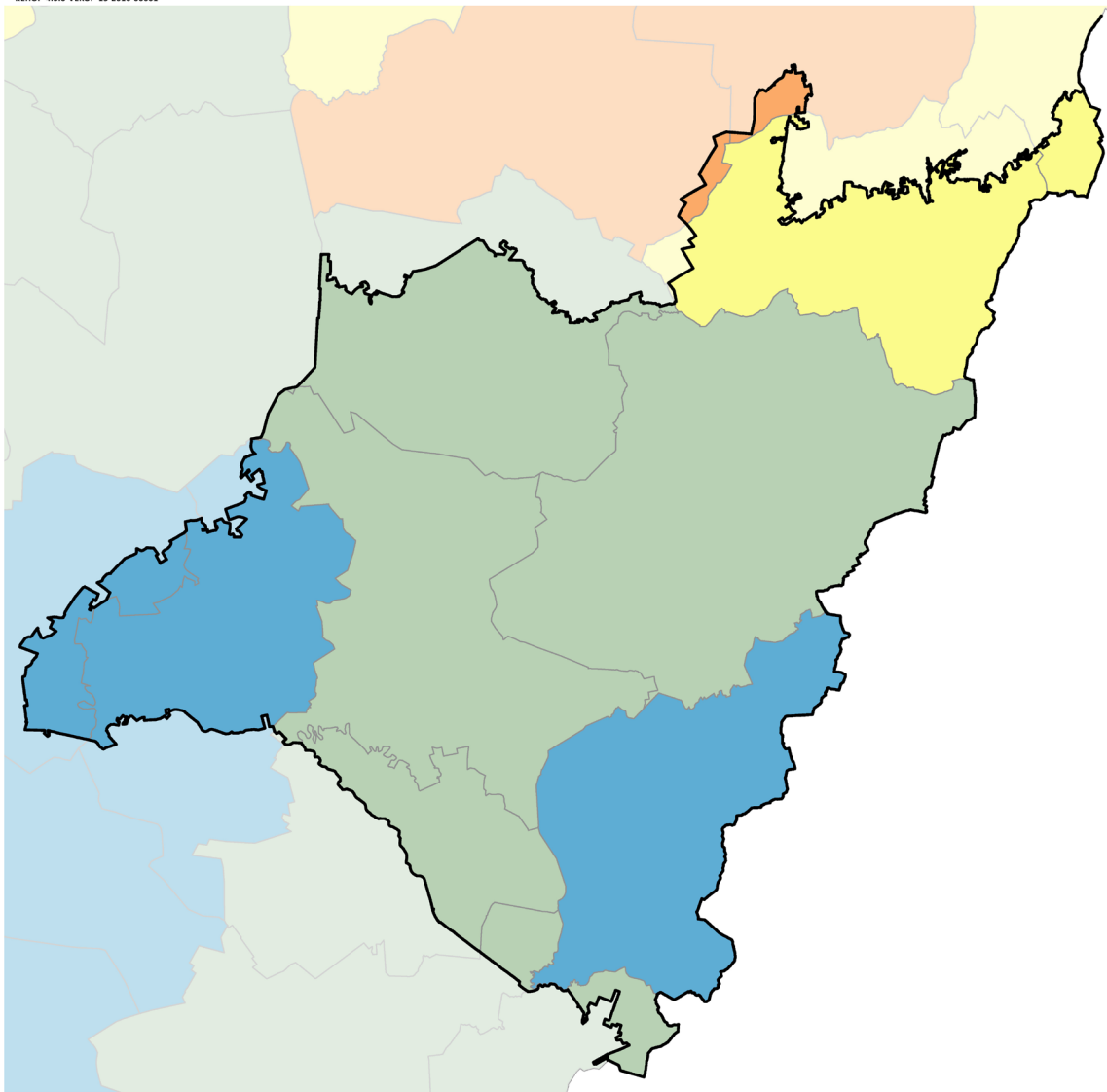
Az átlagosnál ritkább és átlagos- kisméretű szórványok (0,45 db/km²) a belterületi beépítéseket övezik. Egy belterületi egységre 9 db külterületi beépítés jut átlagban. (Az indikátor tájkarakter-típusok határaihoz igazított országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/23. térkép)

II/24. Nagy kiterjedésű települési tér

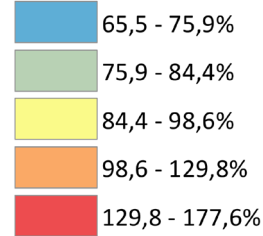
A tájkarakter-területet nem érinti nagy kiterjedésű települési tér. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/24. térkép)

II/25. Népegységváltozás

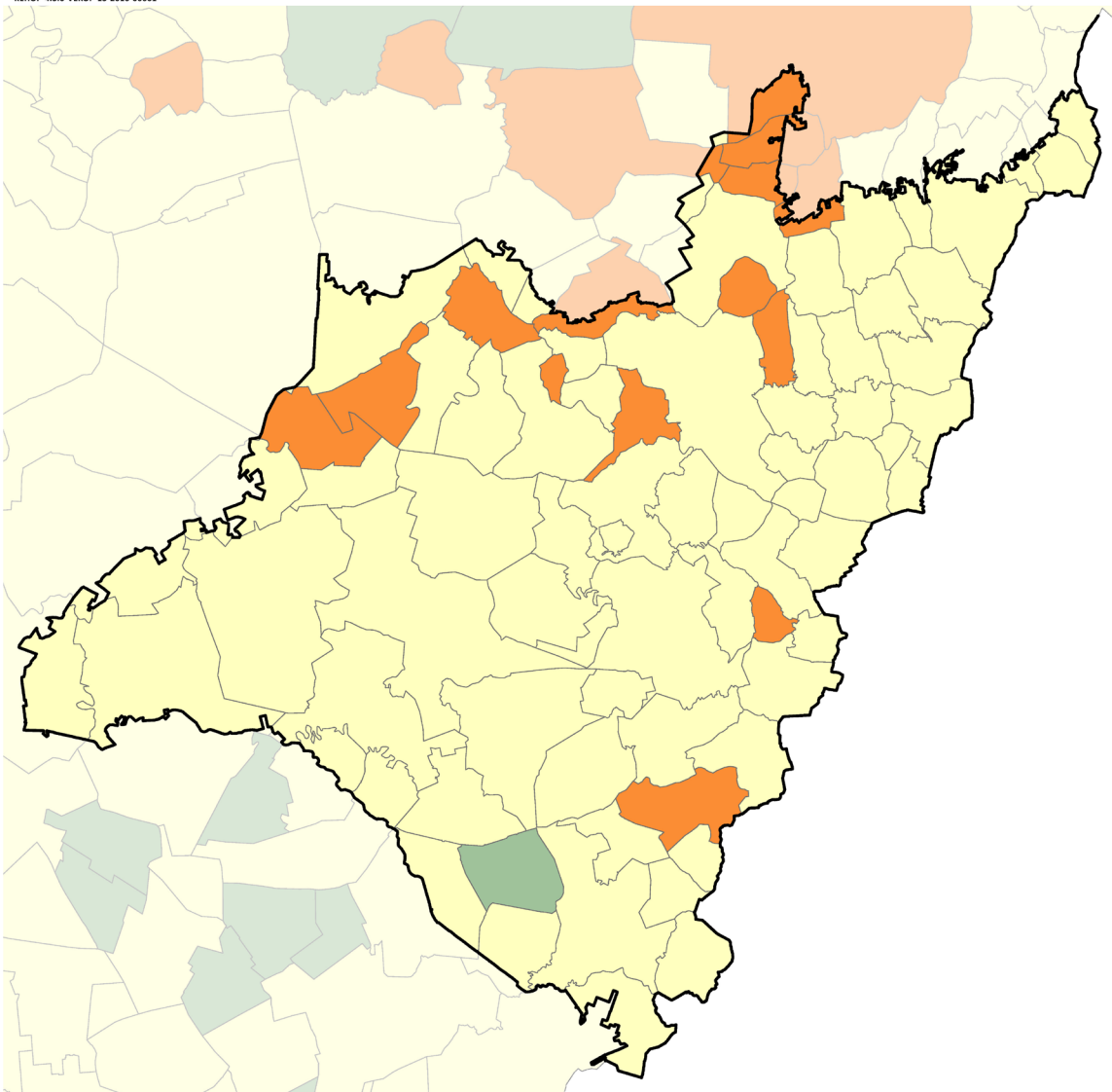
NÉPESSÉGVÁLTOZÁS (1980-2019)

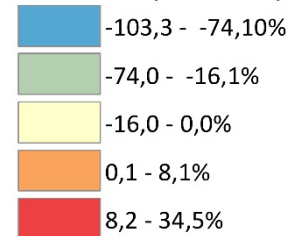
0 5 10 km

A Berettyó-Körösök vidékén az országos átlagot meghaladó mértékű népességcsökkenés volt jellemző az elmúlt 40 év során. A térségen belül a csökkenés mértéke a délnyugati és a délkeleti területeken volt jelentősebb (pl. Gyomaendrőd, Sarkadi járás). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/25. térkép)

II/26. Külterületi lakosok arányának változása

KÜLTERÜLETI LAKOSOK ARÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA (1980-2011)

0 5 10 km

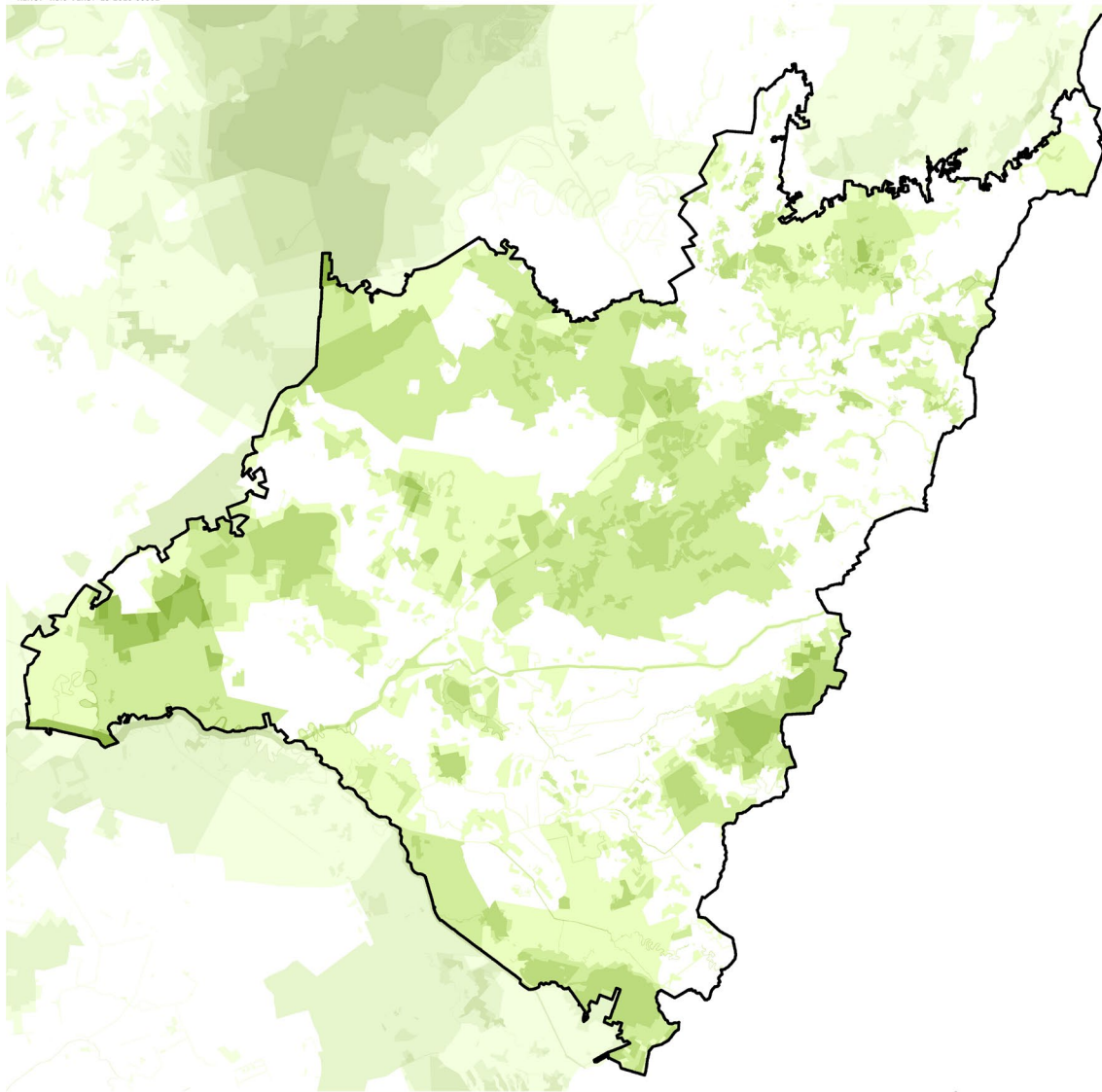
A Berettyó-Körösök vidékén a külterületi lakosok aránya szinte valamennyi településen csökkent, néhány település esetében azonban növekedés volt megfigyelhető (pl.: Báránd, Mezőgyán). (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/26. térkép)

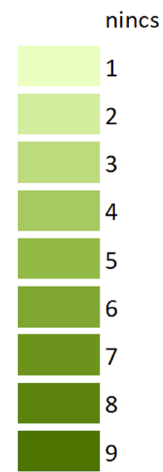
II/27. Néprajzi táj

A terület lefedi a Bihar-Békési Sárrét (Kis- és Nagy-Sárrét) néprajzi táj területét. A települések hagyományos településközpontjai jellemzően halmozos, szabálytalan szerkezetűek. Hajdan számos település határában álltak tanyák, de az egykor hagyományos tanyavilágot a szocializmus korszakában gyakorlatilag felszámolták. (Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/27. térkép)

II/28. Természeti és kulturális örökség

TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
Védelmi célú területi lehatárolások száma

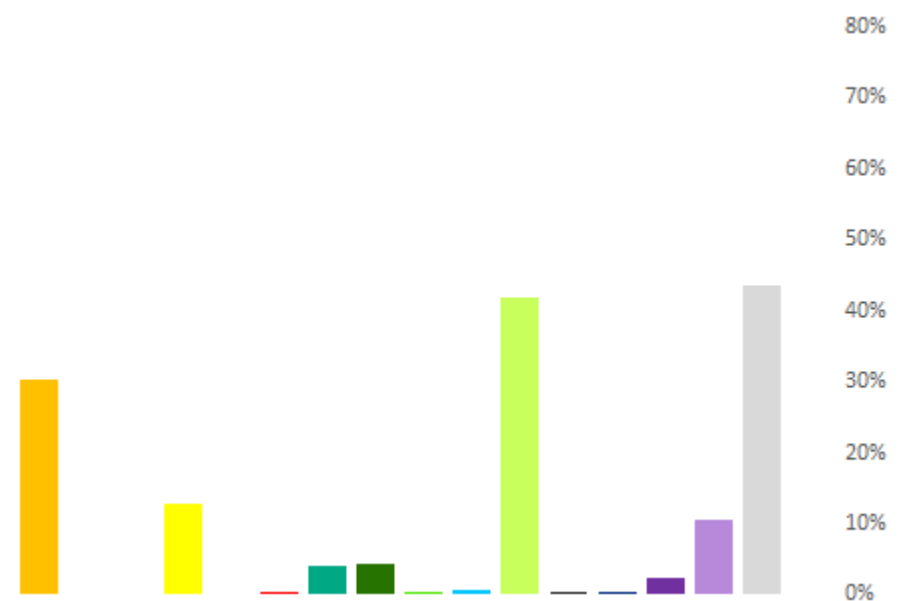

0 5 10 km

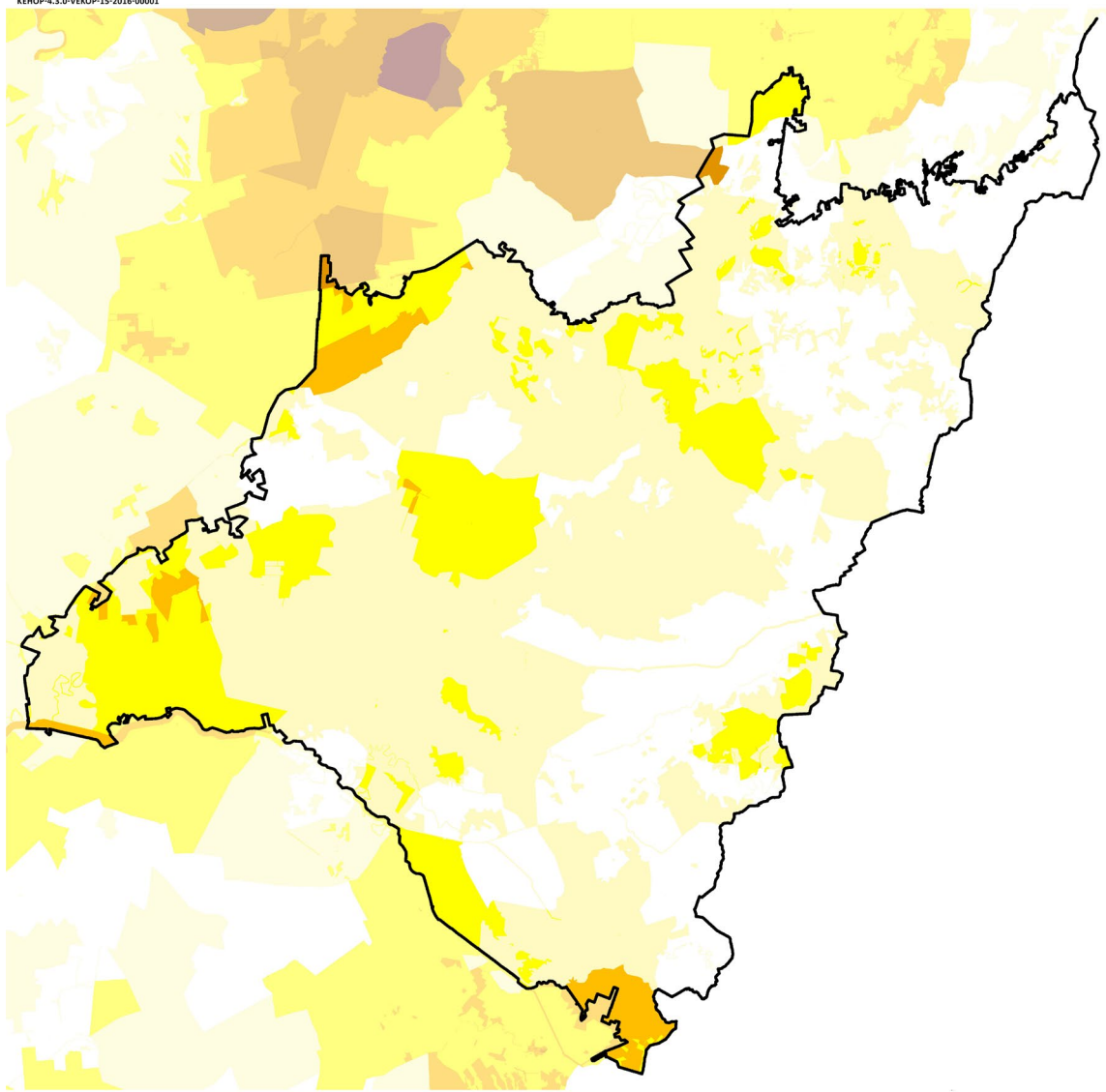
(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/28. térkép)

Védelmi célú területek	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	4271,93	100,00%
Natura 2000 terület	1298,05	30,39%
Barlang védőövezet	0,00	0,00%
EU diploma	0,00	0,00%
Naturpark	549,06	12,85%
Természeti emlék	0,00	0,00%
Természetvédelmi terület	10,19	0,24%
Tájvédelmi körzet	168,93	3,95%
Nemzeti park	185,69	4,35%
MAB bioszféra rezervátum	3,19	0,07%
Ramsari terület	27,81	0,65%
Nemzeti ökológiai hálózat	1790,78	41,92%
Országos védettségű kulturális örökség	4,76	0,11%
Országos, területi védettségű kulturális örökség	0,87	0,02%
Világörökség terület	106,86	2,50%
Világörökség várományos terület	453,41	10,61%
Nem védett terület	1856,55	43,46%

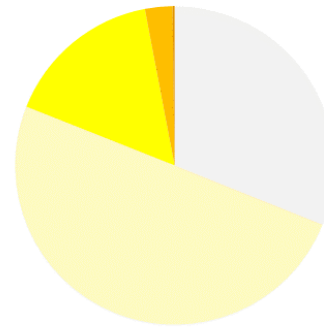

II/29. Megbecsültség

Megbecsültség	Összterület (km ²)	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	4271,93	100,00%
1 - Nincs, igen alacsony	1327,22	31,07%
2 - Alacsony	2133,62	49,95%
3 - Mérsékelt	683,26	15,99%
4 - Számottevő	119,00	2,79%
5 - Jelentős	8,82	0,21%
6 - Magas	0,00	0,00%
7 - Nagyon magas	0,00	0,00%
8 - Kiemelkedő	0,00	0,00%

0 5 10 km

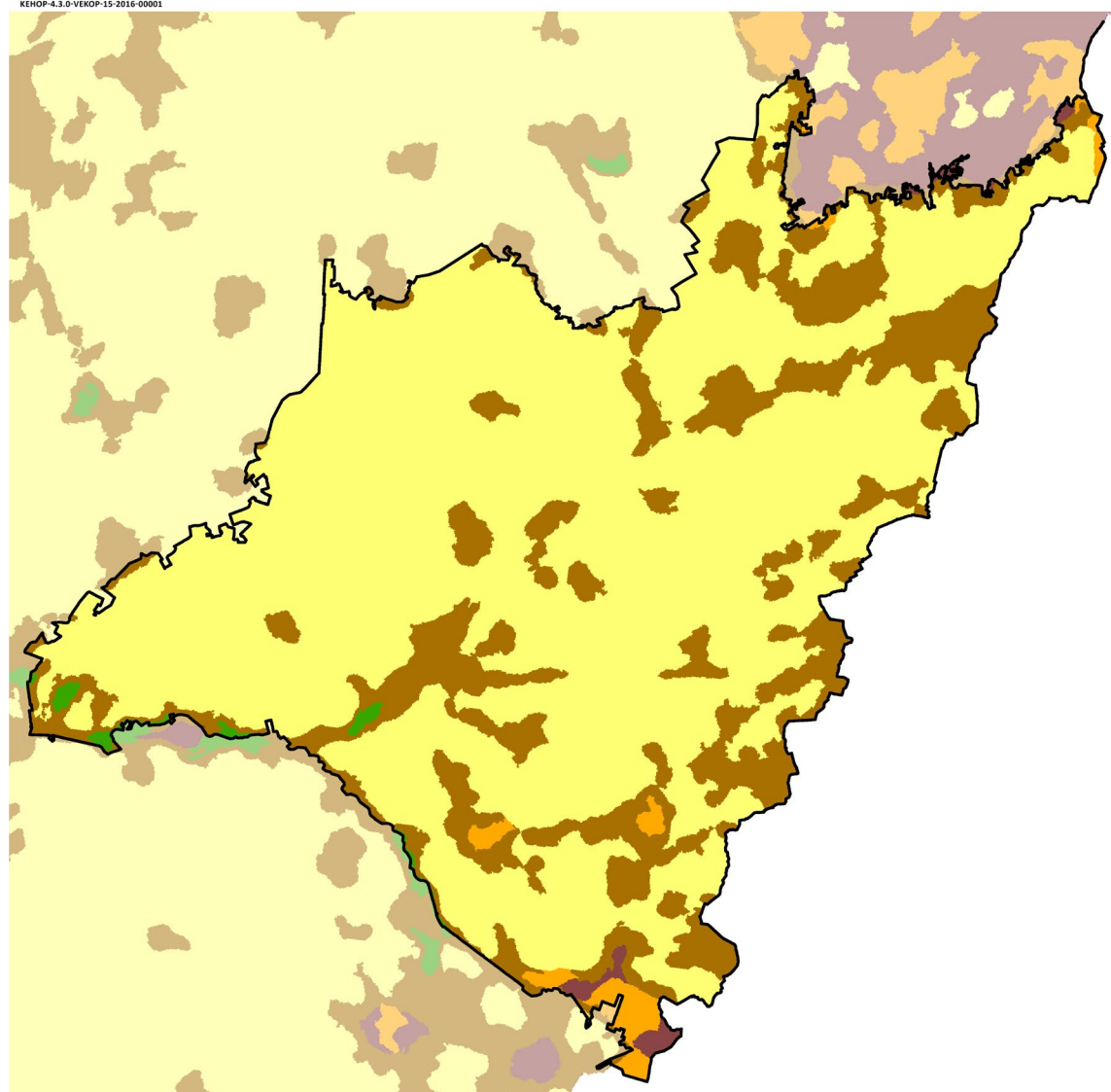

SZÉCHENYI

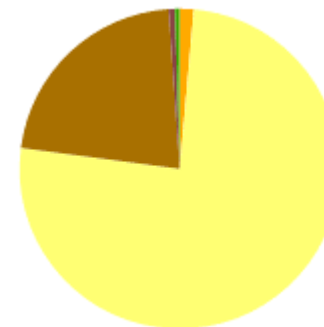

(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/29. térkép)

II/30. Vizuális jellemzők

Vizuális jellemzők	Területarány (%)
Berettyó–Körösök vidéke	
Zárt, homogén, szegélyekben szegény területek	1,4
Átlátható, szegélyekben szegény területek	75,7
Átmeneti, közepesen zárt területek	21,8
Szegélyekben gazdag, de nem átlátható, zárt területek	0,6
Átlátható, nyitott, szegélyekben gazdag területek	0,5

0 5 10 km

SZÉCHENYI

A tájban kiemelkedően magas az átlátható, szegélyekben szegény területek aránya (76%). Kisebb mértékben átmeneti, közepesen zárt területek találhatóak (22%).(Az indikátor országos eloszlásáról készült térképet lásd: Az országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai II/30. térkép)